

Giornate Epigrafiche in Ambrosiana – L'errore in epigrafia (20-21 settembre 2018) organizzate da Federico Gallo Antonio Sartori. Ginette Vagenheim, ***Gli errori nel codice epigrafico di Martinus Smetius (1527-1578)***.

## HANDHOUT

### 1. Codice epigrafico manoscritto di Martinus Smetius

Leyden, Universiteitbibliotheek, cod. BLP 1 : *Inscriptiones antiquae cum graecae tum latinae per Urbem Roman diligenter collectae et ex aliis non modo Italiae sed et reliquarum totius locis studiose conquisitae fidelissimeque uti in ipsis marmoribus aut aereis tabulis legebantur descriptae.*

### 2. Codice epigrafico stampato di Martinus Smetius

*Inscriptionum antiquarum quae passim per Europam Liber. Accessit Auctarium a Iusto Lipsio, Ludguni Batavorum, 1588.*

### 3. Lettera di Lipsius a Clusius

Dicam quod rideas, praedones praedonibus. Milites, in quam, nostri in tumultu hoc Belgio res Marci Laurini diripuerunt, inter eas hunc thesaurum. Centurio qui habuit, in Angliam venalem detulit : emerunt illic Academiae nostrae (cum casu legatis adessent) Curatores.

### 4. Lettera prefatoria di Smetius a Laurinus

– Inscriptiones itaque omnes, quas olim per sexennium ab anno videlicet MDXL usque ad MDLI magna diligentia, cum per urbem Romam ubi tunc agebam, tum per alia multa Italiae loca, quae cum hero meo Rodulpho Pio, cardinale Carpensi, proficiscens obiter perlustravi, tumultuarie ipse collegeram

– (...) vel quas a Benedicto Hegio Spoletino, a Iohanne Metello Burgundio, ab Antonio Morillonio aut a Stephano Vinando Pighio Campensi, viris utique doctissimis et antiquitatis omnis observatoribus diligentissimis, acceperam (...).

– (...) verumetiam opus illud antiquarium cum universis schedis libellis autographis e quibus confectum erat, penitus absumpsit.

– Porro si quid in posterioribus centum vigintiquatuor foliis **erratum** fore erit, precor, ut id benigne condones et non mihi sed detestando illi incendio, quod primitiva mea exemplaria atque « autosceda » ita crudeliter perdidit, imputes.

## 5. Organizzazione del corpus di Smetius

- *Epistula dedicatoria*
- *Pars prima* (ff.1-51)
- *Pars secunda* (ff.51-143)
- *Auctarium primum* (ff.144-175)
- *Index*

*Addendum di Lipsius :*

- *Auctarium alterum*

## 6. Auctarium primum (ff.CXLIII- CLXXV)

*Quae posthac sequuntur partim ex Onuphrii Panvini Veronensis repipublice Romanae et fastorum consularum commentariis desumpsi ; partim ex Petri Apiani Ingolstadiensis inscriptionum antiquarum libro atque aliorum nonnullorum observationibus nuper transcripsi. Quae quia serius quam ut superioribus sua quaeque loco intersererentur accepi, hic separatim auctarii vice adscribere volui.*

## 7. Lettera prima di Clusius a Lipsius (1588)

Quae in hispanica peregrinatione collegeram dedit M.(arcus) Laurinus Smetio, at meum exemplar numquam restitutum, tametsi saepiuscule repetierim ante quam huc accerserer.

## 8. Lettera seconda di Clusius a Lipsius (1588)

In hispanica mea peregrinatio ego, Carolus Clusius, multas inscriptiones veteres observabam, et fideliter excipiebam. Deinde **Valentiae a nobili quodam hispano**, qui longe plures, quas observasse aiebat, descriptas habebat, ut exciperem impetrabam (...). Video Smetium nonnullas in librum suum intulisse, **non tamen omnes nec distinxisse illas quas ego observabam ab iis quas ex alio descripseram (...).**